

בית משפט השלום בתל אביב - יפו

ת"א 5745-09-17 נתניהו נ' בנימין

לפני כבוד השופט אבי שליו

התובע: יאיר נתניהו

נגד

הנתבע: אייבי בנימין

התובע ובא כוחו עו"ד יוסי כהן

הנתבע ובא כוחו עו"ד גונן בן יצחק ועו"ד אמיר ביתן

פסק דין

ההליכים ועיקרי העובדות הרלוונטיות

1. לפני תביעה לפי חוק איסור לשון הרע, תשכ"ה-1965 (להלן: "החוק"), בה עתר התובע לחייב את הנתבע בתשלום פיצויים בסך 140,332 ₪ ולהורות לנתבע לפרסם התנצלות בנוסח המקובל על התובע.
לחלופין, עתר התובע לחייב את הנתבע בתשלום פיצויים ללא הוכחת נזק בסך 70,166 ₪ מכוח החוק, וכן בסך נוסף של 59,467 ₪ מכוח סעיף 29א(ב)(1) לחוק הגנת הפרטיות התשמ"א-1981 או כפיצוי בגין נזק לא ממוני מכוח עוולת הרשלנות.
2. התובע הוא בנו של ראש הממשלה. הנתבע הוא פעיל חברתי ופוליטי המפרסם בעמוד הפייסבוק שלו פרסומים בעניינים פוליטיים וחברתיים, לרבות בענין ראש הממשלה.
3. ביום 17.8.16 פרסם הנתבע בעמוד הפייסבוק שלו את הפוסט נשוא התביעה (נספח 3 לכתב התביעה ולתצהיר התובע, ולהלן: "הפרסום" או "הפוסט"). בפוסט צוין כי ראש הממשלה פנה לראש המוסד וביקש להוציא דרכון בשם בדוי עבור התובע מטעמי ביטחון, וזאת בכדי "לשמור על הבן ההולל המסתובב בעולם". בהמשך דווח כי נחקרים במשטרה חשדות שהדרכון שהונפק לתובע מטעמי בטחון לכאורה, שימש אותו כאמצעי להלבנת הון ותשלומים שהתקבלו ככספי שוחד לראש הממשלה. בפרסום נטען כי על פי החשד, התובע מחזיק חשבונות במיליוני דולרים ואירו במקלט מס בפנמה אותם פתח באמצעות הדרכון הנ"ל, וכי הוא עצמו מסובך בפלילים. המשך הפוסט התייחס לראש הממשלה.
4. ביום 13.8.17, בחלוף כשנה ממועד הפרסום, פנה ב"כ התובע אל הנתבע על מנת שיסיר את הפרסום, בטענה כי מדובר במידע כוזב הפוגע בשמו הטוב של התובע, ודרש ממנו לפרסם התנצלות. הנתבע לא התנגד להסרת הפרסום, אולם בין הצדדים התנהל סיג ושיח בנוגע לנוסח המדויק של הודעת ההתנצלות, ולא גובשה הסכמה בענין.

בית משפט השלום בתל אביב - יפו

ת"א 5745-09-17 נתניהו נ' בנימין

5. אין חולק כי חרף כישלון ההידברות, הנתבע הסיר את הפרסום לאחר הפנייה. במקביל פרסם הודעה לעוקביו בהתייחס למהימנות מקור המידע שעליו הסתמך. אף על פי כן, הוגשה התביעה שבפני.
6. הנתבע התגונן וטען שהפרסום חוסה תחת הגנות אמת הפרסום והבעת דעה בתום לב, ואף טען כי מדובר בתביעת השתקה שהוגשה על רקע פעילותו הפוליטית כנגד ראש הממשלה.
7. הנתבע עתר לזמן מטעמו מספר עדים בתמיכה לטענתו בדבר הגנת אמת הפרסום, ובהמשך אף צמצם את רשימת העדים לראש הממשלה, רעייתו, ראש המוסד לשעבר וקב"ט משרד רוה"מ. ואולם, בדיון ההוכחות חזר בו מטענת ההגנה בדבר אמת הפרסום, ועל כן התייתרה הבקשה לזימון העדים.
8. התובע והנתבע העידו בפני, ומשסיכמו ב"כ הצדדים את טענותיהם, ניתן פסק הדין.

טענות הצדדים

9. התובע טען כי מדובר בפרסום שקרי, שנעשה מתוך כוונה לפגוע בו ולהכפיש את שמו הטוב בהיותו בן של נבחר ציבור, ובאמצעותו את משפחתו. לתימוכין, צרף פרסומים קודמים של הנתבע ברשתות החברתיות שכללו ביקורת כלפי ראש הממשלה (אם כי לא כלפי התובע עצמו, וראה נספח 2 לתצהיר התובע). התובע הדגיש כי מעולם לא היה בפנמה, וודאי שלא עשה שימוש בדרכון דיפלומטי להעלמת כספים ופתיחת חשבונות.
- בנוסף, כתב התביעה ייחס לנתבע רשלנות בגין פרסום ביודעין של מידע מוטעה ללא בדיקת אמיתות הפרסום, וכן פגיעה בפרטיות התובע, אשר נעשתה במטרה להכפיש אותו ואת הוריו.
10. מנגד, טען הנתבע כי מדובר בתביעת השתקה שנועדה להרתיע אותו מלבקר את ראש הממשלה, על רקע עתירה שהגיש לבג"ץ בנוגע לחקירת פרשת רכישת הצוללות (אשר כונתה "פרשה 3000"). בג"ץ 6087/17 בנימין נ' היועץ המשפטי לממשלה (24.9.2017)). בהקשר זה הצביע הנתבע על כך שהתובע פנה אליו רק בחלוף שנה ממועד הפרסום, בסמוך להגשת העתירה. לחלופין, טען כי יש בכך שיהוי העולה כדי חוסר תום לב. הנתבע אף הפנה לכך שהתובע ומשפחתו לא תבעו מפרסמים אחרים שפרסמו דברים דומים, והדבר מעיד לשיטתו כי התובע עושה שימוש לרעה בהליכי משפט, כחלק מרדיפה אישית של הנתבע על רקע פעילותו הפוליטית.
- לגופו של ענין, נטען שהפרסום נשוא התביעה חוסה תחת הגנת סעיף 15(4) לחוק, בהיותו הבעת דעה בקשר לתובע כדמות ציבורית או לענין ציבורי, ובהתייחס לאופיו, עברו ומעשיו. אשר ליסוד תום הלב, הנתבע פירט בכתב הגנתו את הרקע לפרסום, וטען כי הפוסט חזר על דברים שפורסמו לפני כן במליאת הכנסת, בעיתונות, בתקשורת וברשת האינטרנט, וכי היה לו יסוד סביר להאמין באמיתות הדברים במועד פרסומם.

בית משפט השלום בתל אביב - יפו

ת"א 5745-09-17 נתניהו נ' בנימין

הנתבע טען כי אין להסיק מפרסומיו הקודמים בנוגע לראש הממשלה ומעמדותיו הפוליטיות, שהדברים פורסמו מתוך כוונה לפגוע.

לבסוף, טען הנתבע כי אף אם יקבע שאין הוא חוסה תחת ההגנות שבחוק, יש להעמיד את הפיצוי על שיעור סמלי בלבד, לאור העובדה שהסיר את הפוסט לאחר פניית התובע, ונכוונתו לפרסם התנצלות.

11. התובע השיב כי התביעה לא הוגשה בשיהוי, שכן נודע לו על הפרסום רק בחלוף שנה לאחר שיטוט ברשת החברתית. עוד נטען כי התביעה אינה תואמת את המאפיינים של תביעות השתקה, וכי ממילא דוקטרינה זו לא אומצה לדין הישראלי.

דין והכרעה

12. בישיבת קדם המשפט (בעמ' 8, ש: 25-29), הבהיר ב"כ התובע כי עיקר התביעה נוגע לחוק איסור לשון הרע ולא ליתר העוולות בדבר פגיעה בפרטיות ורשלנות. משכך, וחרף איזכור עילות אלו בסיכומיו, אתרכז בעילת לשון הרע, תוך בחינת טיבן של האמירות נשוא הפרסום, תחולת הגנת סעיף 15(4) לחוק, ובטענה בדבר תביעת ההשתקה. ככל שתוכר אחריות, יקבע הסעד הראוי בנסיבות הענין.

טיבן של האמירות נשוא הפרסום

13. אין חולק בין הצדדים כי הפרסום נועד לעסוק בראש הממשלה, אולם הוא מהווה לשון הרע כהגדרתו בסעיף 1 לחוק, אף בהתייחס לתובע.

בפוסט נכתב כי הדרכון הדיפלומטי שהוצא עבור התובע נתבקש בנימוק בטחוני "לשמור על הבן ההולל המסתובב בעולם, שתהיה לו זהות בדויה". נטען כי נסתבר "שיאיר נתניהו הצעיר שבקושי הרוויח משהו בחייו, כבר עשיר גדול. לפי החשדות הנחקרים כרגע בלהב 433 אותו דרכון מטעמי ביטחון הפך להיות תרגיל הונאה של משפחת נתניהו להעלמת מיסים, הלבנות הון, וקבלת תשלומים מכל מיני בעלי אינטרס שרצו לשמן את ראש ממשלת ישראל בשוחד ותרומות."

בהמשך כונה התובע "יאיר הקטן" ויוחס לו ש"הוא זה שמחזיק על פי החשד חשבונות של מיליוני דולרים ואירו במקלט המס של השמנה והסלתה". המשך הפוסט מציג את התובע ומשפחתו כחלק מ"השיטה של העשירים להעלים מיסים מעם ישראל, להלבין הון שחור...".

14. סעיף 1 לחוק קובע שלשון הרע היא דבר שפרסומו עלול להשפיל אדם בעיני הבריות או לעשותו מטרה לבוז, ללעג או לבזותו.

על פי הפסיקה, די להוכיח שהפרסום עלול היה לבזות (ע"א 89/04 נודלמן נ' שרנסקי (4.8.2008), ויש לבחון את הפרסום בשלמותו (ע"א 809/89 משעור נ' חביבי פ"ד מז(1) 1 (1992); ע"א 9462/04 מורדוב נ' ידיעות אחרונות בע"מ פ"ד ס(4) 13 (2005)).

בית משפט השלום בתל אביב - יפו

ת"א 5745-09-17 נתניהו נ' בנימין

15. בענייננו, על אף שברור שהפוסט מיועד בעיקרו לייחס מעשים לראש הממשלה (כמי שיזם לכאורה את הפניה לראש המוסד, שקיבל שוחד ותרומות אסורות, וניסה להעלים מיסים), הרי שגם התובע מוצג בפוסט כהולל המסתובב בעולם עם זהות בדויה, על מנת לקחת חלק בהונאה פלילית שתכליתה להלבין הון ולהעלים מיסים, כספי שוחד ותרומות אסורות ששולמו כביכול לאביו. התובע מוצג כעשיר שעשה את הונו באופן לא חוקי ומשתמע כי הוא מעורב בשחיתות. בנוסף, בפוסט צוין כי התובע מעורב בפלילים וכי נחקרים בענין זה חשדות ביחידת להב 433, וכמי שהוא חלק משיטה להעלים מס ותרומות אסורות. מדובר באמירות המייחסות לתובע מעשים חמורים שיש בהם כדי לבזותו ולהשפילו בעיני הבריות.

16. משכך, יש לבחון את טענות ההגנה.

הגנת הבעת דעה בתום לב - סעיף 15(4) לחוק

17. נקודת המוצא היא כי על הנתבע מוטל נטל השכנוע להוכחת הגנות החוק כמי שטוען לתחולתו, וזאת לרבות רכיב תום הלב (ע"א 670/79 הוצאת עיתון הארץ בע"מ נ' מזרחי פ"ד מא(2) 169 (1987); רע"א 10520/03 בן גביר נ' דנקנר (12.11.2006)).

18. כאמור, הנתבע משך את טענתו בדבר אמת הפרסום לפי סעיף 14 לחוק, ועמד על הטענה בדבר הגנת הבעת דעה לפי סעיף 15(4) לחוק, הקובע כדלקמן:

"15. במשפט פלילי או אזרחי בשל לשון הרע תהא זאת הגנה טובה אם הנאשם או הנתבע עשה את הפרסום בתום לב באחת הנסיבות האלו:

..

(4) הפרסום היה הבעת דעה על התנהגות הנפגע בתפקיד שיפוטי, רשמי או ציבורי, בשירות ציבורי או בקשר לענין ציבורי, או על אפיו, עברו, מעשיו או דעותיו של הנפגע במידה שהן נתגלו באותה התנהגות;"

כדי ליהנות מהגנה זו, על הנתבע לעמוד בשלושה תנאים מצטברים: האחד, להוכיח כי הפרסום נעשה בתום לב; השני, כי הפרסום מהווה "הבעת דעה"; והשלישי, כי מדובר בהבעת דעה בנוגע להתנהגות הנפגע בתפקיד ציבורי או בקשר לענין ציבורי, או בקשר לאופיו, עברו ומעשיו בתפקידים אלו.

למען נוחות הדיון, אבחנו את התנאים בסדר שלהלן.

19. אשר לשאלה האם מדובר בהבעת דעה או בפרסום עובדתי, בע"א 334/89 מיכאלי נ' אלמוג, פ"ד מו(5) 555 (1992), הובהר כי הטעם לאבחנה בין עובדה לדעה ולהגנה מוגברת על הבעת דעות, נובע מהמהימנות הגבוהה יותר שהקורא מייחס לעובדות, להבדיל מיחס הקורא כלפי דעותיו של המפרסם (שהוא מטבע הדברים ספקני יותר).

בית משפט השלום בתל אביב - יפו

ת"א 5745-09-17 נתניהו נ' בנימין

יחד עם זאת, הובהר בפסיקה כי האבחנה בין עובדה לדעה הינה "סוגיה עובדתית משפטית מעורבת" הנבחנת "על-פי השכל הישר וכללי ההיגיון", לאחר עיון בשלמות הפרסום ובהתאם לאופן בו הפרסום יפורש על ידי האדם הסביר (ע"א 3199/93 קראוס נ' ידיעות אחרונות בע"מ, פ"ד מט(2) 843 (1995)).

עוד נפסק שההגנה מותנית בכך שהפרסום יכלול את העובדות עליהן התבססה הדעה, וכי עובדות אלו יהיו מהימנות. כך גם יש להפריד בין החלק העובדתי להבעת הדעה, ולבסוף, שהמסקנה שתעלה מן העובדות תהיה סבירה (ד"נ 9/77 חברת החשמל לישראל בע"מ נ' הוצאת עיתון "הארץ" בע"מ פ"ד לב(3) 337 (1978), ע"א 323/98 שרון נ' בנימין, פ"ד נו(3) 245 (2002)).

20. מיישום כללים אלו על הפרסום בענייננו, עולה כי התייחסות לתובע כהולל "שבקושי הרוויח משהו בחייו", היא בגדר הבעת דעה. זאת מכיוון ש"הוללות" הוא מונח המכיל שיפוט ערכי המשתנה מטבעו בעיני המתבונן, ואין לו הגדרה אחת וברורה המוסכמת על כל. כלומר, הקורא מוזמן לשפוט את האמרה, ולא לאמצה כעובדה ללא ביקורת עצמאית.

מנגד, יתר הפרטים שבפרסום, לרבות הטענה כי התובע מעורב בנסיעות לפנמה בזהות בדויה לצורך הברחת הון לא חוקי וכי מתנהלת כנגדו חקירה בנושא ביחידת להב 443, אינם הבעת דעה. מדובר בטענות עובדתיות, אשר הוצגו לקוראי הפוסט כעובדה מוגמרת.

וידגש, כי פרסום לפיו אדם כלשהו נוהג בשחיתות עשוי לעיתים להיות מסווג כהבעת דעה בכפוף להקשר הדברים, וזאת בין היתר משיקולים של מדיניות משפטית כגון ההגנה על חופש הביטוי הפוליטי, והחשיבות שבמניעת שחיתות. אולם בענייננו, לא דובר בהבעת דעה בעלמא, שכן הנתבע הציג את התובע כמי שמתנהלת כנגדו חקירה קונקרטי, בהתייחס לפרשייה קונקרטי.

ההגנה אינה חלה גם מפני שהפרסום לא הפריד בין העובדות למסקנותיו של המפרסם, ולא פרט את מלוא המידע ממנו הסיק הנתבע כי התובע מעורב בהברחת כספים לפנמה באמצעות דרכונו הדיפלומטי. כפי שידון בהמשך בהרחבה, מידע זה הוא ברובו נסיבתי, והשמטתו מנעה מהקוראים להפעיל שיקול דעת ביקורתי על מהימנות ההאשמות המיוחסות לתובע. על כן, מצאתי שאין מדובר בהבעת דעה.

לכאורה די במסקנה זו לדחיית ההגנה מכח סעיף 15(4) לחוק, אולם למען הזהירות אבחן את שאר התנאים.

21. אשר למעמדו של התובע כנשוא הפרסום, אין חולק שהתובע אינו נושא תפקיד ציבורי רשמי ואינו חלק מהשירות הציבורי. ב"כ הנתבע טען בדיון (בעמ' 6, ש: 17-13), כי התובע הוא בעל תפקיד ציבורי והוסיף בסיכומיו כי הוא מהווה דמות ציבורית, כמי שמעורב בפעילות הפוליטית של ראש הממשלה במדיה החברתית, וכמי שנהנה ממימון ציבורי סביב אבטחתו.

בית משפט השלום בתל אביב - יפו

ת"א 5745-09-17 נתניהו נ' בנימין

מנגד, טען התובע כי אינו מכהן בכל תפקיד ציבורי (ובחקירתו בעמ' 48, ש: 1-8 אף טען כי במועד הפרסום לא התבטא בפומבי ברשתות החברתיות), ולכן אין לראות בו כאיש ציבור במובן אליו מכונן החוק.

22. רשימת התפקידים הציבוריים אליהם מפנה סעיף 15(4) אינה מוגבלת רק לתפקידיהם של מי שמשרתים כעובדי ציבור, והיא הורחבה בפסיקה גם לאשתו של ראש עיר (וראה הפנייה- אורי שנהר **דיני לשון הרע** 391 (1997)), ולפעיל חברתי נגד אלימות במשפחה (ע"א (מחוזי ת"א) -27386-10-11 **סושרד נ' גינת** (30.9.2012)). ואולם, לאור לשונו הברורה של הסעיף, אין בידי לקבל את הטענה שהתובע מחזיק בתפקיד ציבורי רק מעצם קשריו המשפחתיים.

מכל מקום, אין צורך להכריע בדבר, מפני שממילא הפרסום נופל לחלופה "בקשר לענין ציבורי". ראשית, משהתובע הוא דמות המעורבת בציבוריות הישראלית בהיותו בנו של ראש הממשלה, השיח לגביו עשוי להתייחס לענין ציבורי בכפוף להקשר. שנית, ברי כי פרטים הנוגעים לכספי ההון המשפחתי של ראש הממשלה ולשימוש הנעשה בהם, הם ענין ציבורי מובהק הנתון לדיון ציבורי. כך בע"א 1104/00 **אפל נ' חסון**, פ"ד נו(2) 607 (2002), נפסק כי "**עניין ציבורי ייחשב עניין שידיעתו ברבים רלוונטית להגשמת מטרה ציבורית או שיש לציבור תועלת בידיעה לגביו – אם לצורך גיבוש דעתו בעניינים ציבוריים ואם לשם שיפור אורחות חייו**".

יסוד תום הלב

23. כאמור, כתנאי נוסף לתחולת הגנות סעיף 15 לחוק, מוטל על הנתבע הנטל לשכנע כי הפרסום נעשה בתום לב.

24. יסוד תום הלב פורש כמשלב רכיבים אובייקטיביים וסובייקטיביים (דנ"א 2121/12 **פלוני נ' ד"ר אילנה דיין** (18.9.2014)), בפסקאות 68-69 לפסק דינו של כב' הנשיא גרוניס; ענין בן גביר לעיל, בפס' 23 לפסק דינו של כב' השופט ריבלין; ושנהר, בעמ' 261-262). בע"א 7426/14 **פלונית נ' עו"ד דניאל** (14.3.2016), נפסק גם כי התוכן המדויק של דרישת תום הלב אינו בהכרח אחיד בכל המקרים, והוא מושפע מן החלופה המסוימת שבסעיף 15 שלצידה הוא ניצב ומן האינטרסים המוגנים בה.

25. בצד זאת, סעיף 16 לחוק קובע שורת חזקות המעידות או שוללות את קיומו של תום הלב בפרסום, וכדלהלן:

"(א) הוכיח הנאשם או הנתבע שעשה את הפרסום באחת הנסיבות האמורות בסעיף 15 ושהפרסום לא חרג מתחום הסביר באותן נסיבות, חזקה עליו שעשה את הפרסום בתום לב.

(ב) חזקה על הנאשם או הנתבע שעשה את הפרסום שלא בתום לב אם נתקיים בפרסום אחת מאלה:

(1) הדבר שפורסם לא היה אמת והוא לא האמין באמיתותו;

בית משפט השלום בתל אביב - יפו

ת"א 5745-09-17 נתניהו נ' בנימין

- (2) הדבר שפורסם לא היה אמת והוא לא נקט לפני הפרסום אמצעים סבירים להיווכח אם אמת הוא אם לא;
- (3) הוא נתכוון על ידי הפרסום לפגוע במידה גדולה משהיתה סבירה להגנת הערכים המוגנים על-ידי סעיף 15".

בדנ"א 2121/12 בענין אילנה דיין הנ"ל, הובהר כי הסעיף מורכב משני חלקים: תת סעיף א' עניינו נסיבה שבה קמה חזקה חיובית לפיה הפרסום נעשה בתום לב, כאשר הפרסום לא חרג מתחום הסביר באותן נסיבות, ואילו תת סעיף ב' דן בשלוש נסיבות, שיוצרות חזקה שלילית לפיה הפרסום נעשה שלא בתום לב. החזקה החיובית מסתפקת בבדיקת הפרסום ומידת סבירותו, ואילו החזקות השליליות מתמקדות במפרסם וביסוד הנפשי שלו.

עוד נפסק שם כי הרשימה ב"סעיף החזקות" אינה ממצה את כל האפשרויות שיכולות ללמד על קיומו או היעדרו של תום לב, אך היא מתווה קווים מנחים: אין לפרסם דבר שהמפרסם לא האמין באמיתותו, יש לנקוט מראש אמצעים סבירים לשם בחינת אמיתות הפרסום, ואל למפרסם להתכוון לפגוע יתר על המידה. ענין זה נבחן בין היתר על רקע הקשר בין אופי הפרסום להיקף הפגיעה. כך גם אמונה כנה באמיתות הפרסום, מניעי הפרסום, והתנהלות המפרסם טרם הפרסום עשויים להוות אינדיקציה לקיומו או העדרו של תום לב. גם תוכן הפרסום ולשונו מהווה אינדיקציה לתום לב או שלילתו (וראה גם: ת.א (שלום י-ם) 8743-05-13 ארגון רבני צהר נ' יתדות ת.ש.מ.ו. הוצאה לאור ופרסומים בע"מ (24.02.2019)).

26. בחינת סבירות הפרסום לענין החזקה בסעיף 16(א) לחוק, נעשית בעיקר באמצעות בחינת הפרסום עצמו. כך, פרסום שנטה לבוטות והגזמה עשוי להיות מוגדר כפרסום חורג מן הסביר (וראה שנהר בעמ' 265, ומנגד הבהרה שאין מדובר באינדיקציה מחייבת בע"א 809/89 משעור נ' חביבי, פ"ד מז(1) 1 (1992)).

עוד נפסק כי פרסום שכולל פרטים לא מדויקים או השמטה מכוונת של פרטים חשובים, עשוי להעיד על חוסר תום לב (שנהר, בעמ' 264, ענין רבני צהר לעיל). כך, בע"א 211/82 נאנס נ' פלורו, פ"ד מ(1) 210 (1986), נפסק ששליחת מכתב לפסיכיאטר המחוזי מבלי שצוין שהנתבעת לא הכירה ולא בדקה את התובעת בעצמה, חרג מתחום הסביר בנסיבות הענין.

בנוסף, תום הלב הנדרש בהבעת דעה מחייב גם בחינה של מידת הקשר ההגיוני בין הדעה שהובעה לבין הנתונים שעליהם היא מסתמכת. יחד עם זאת, הובהר כי ההגנה על הבעת דעה אינה נשללת בגלל אופיה הביקורתי, החריף או נעדר האובייקטיביות, והפרסום אינו מאבד בשל כך מסבירותו, כך שיש מקום גם להבעות דעה תקיפות (ע"א 723/74 הוצאת עיתון הארץ בע"מ נ' חברת החשמל לישראל בע"מ, פ"ד לא(2) 281 (1977)).

ומן הכלל אל הפרט.

בית משפט השלום בתל אביב - יפו

ת"א 5745-09-17 נתניהו נ' בנימין

27. הנתבע פירט בתצהירו ובעדותו (בעמ' 88, ש: 24-32), כי אמונתו בנכונות הפרסום באה לעולם על רקע צירופן של מספר נסיבות, שרק בדיעבד הבין, ככל הנראה, שאין קשר ביניהן ובין הפרסום נשוא התביעה, וכדלקמן:

בחודש אפריל 2016 נחשפו ב"מסמכי פנמה" עדויות על כך שאישים בכירים מרחבי העולם השתמשו במדינה כמקלט מס, ושמו של פרקליטו דאז של ראש הממשלה, עו"ד יעקב וינרוט המנוח, שורבב כאחד המעורבים בפרשייה. בעקבות זאת, ערך הנתבע חיפוש עצמאי במסמכים, ואיתר בהם שתי חברות ששמותיהן עוררו בו חשד לקשר עם ראש הממשלה: חברת Nitai Investments Inc. שהזכירה לנתבע את שם המשפחה שאימץ ראש הממשלה בשהותו בארצות הברית, וחברת Shimron Limited שהתקשרה בעיניו לעו"ד דוד שימרון, בן דודו ובא כוחו של ראש הממשלה.

הנתבע הפנה גם לשורת פרסומים קודמים שייחסו לראש הממשלה מעורבות בהלבנת כספים, כגון ידיעה מינואר 2014 בעיתון "גלובס" כי ראש הממשלה מחזיק חשבון במקלט מס באיי ג'רזי (נספח ד' לתצהיר הנתבע); פרסומים שראש הממשלה קיבל לכאורה סך של מיליון אירו מעברייני צרפתי בשם ארנו מימרון, אשר קיים קשרים עם בא כוחו של ראש הממשלה, עו"ד דוד שימרון ושותפו עו"ד יצחק מולכו (נספחים ה' ו-ו' לתצהירו); וכתבה מיולי 2016 בעיתון "גלובס" בדבר חשדות להלבנת כספים מצד ראש הממשלה (נספח ו' לעיל).

בקיץ 2016, סמוך למועד הפרסום, נתקל הנתבע במספר פרסומים ברשת בהם נטען כי התובע קיבל מהמוסד דרכון בשם בדוי, באמצעותו יצא לחו"ל על מנת לבצע מהלכים פיננסיים עבור הוריו. כך, ביום 16.7.16 התפרסם בנושא פוסט בבלוג אמריקאי בשם "תיקון עולם" תחת הכותרת: "Netanyahu and son investigated for using false passport, money laundering via panama account" (נספח ח' לתצהיר הנתבע), וכן בבלוג בשם "ארץ נעדרת" המנוהל על ידי עו"ד דוד לוי (נספח ט' לתצהיר הנתבע).

כך גם, בדיון בכנסת מיום 18.7.16, כחודש לפני מועד הפרסום, נשאל ראש הממשלה ע"י חברת הכנסת יעל כהן-פארן בנוגע לפרשיית הדרכון הדיפלומטי של התובע והשימוש שנעשה בו להלבנת כספים (סיקור הדיון בעיתון "כלכליסט" צורף כנספח י' לתצהיר הנתבע), וחבר הכנסת אראל מרגלית נאם בנושא (סיקור הנאום באתר "חרדים" צורף כנספח יא' לתצהיר הנתבע). בנוסף, ביום 8.8.16 התפרסם בחדשות 10 כי המשטרה עומדת לחקור את התובע בשל חשד למעורבותו בפרשיית שחיתות ולקבלת כספים עבור אביו (סיקור הנושא בכתבה מעיתון "הארץ" שצורפה כנספח יב' לתצהיר הנתבע).

28. מצאתי לנכון לפרט את מלוא המידע עליו נשען הנתבע בביסוס הפרסום, כיוון שחרף העובדה כי התרשמתי שהוא האמין מבחינה סובייקטיבית באמינות הדברים כפי שיובהר בהמשך, סבורני שהפרסום חרג מגדרי הסביר.

בית משפט השלום בתל אביב - יפו

ת"א 5745-09-17 נתניהו נ' בנימין

ראשית, מקריאת הדברים עולה כי נדרש דמיון ניכר בכדי להסיק מפרטי המידע שהובאו לעיל את הטענות שהציג הנתבע בפוסט. הפרסום בערוץ 10 לא עסק בחקירה בנוגע לשימוש בדרכון, ולא ניתן להסיק כל קשר בין התובע ומשפחתו לחברות שזכרו במסמכי פנמה על סמך חיפוש שמי בסיסי. שנית ועיקר, הנתבע לא פירט בפוסט את ההצלבות הנסיבתיות מהן הסיק כי התובע או אביו השתמשו במקלט מס בפנמה, ולא את הכתבות הכלליות או את הפרסומים בבלוגים עליהם התבסס. חרף זאת, הנתבע הציג את מסקנותיו כעובדות פסקניות שאין עליהן עוררין, תוך השמטת פרטים מהותיים. כך למשל, מעיון בנספח י' לעיל, ניכר כי ראש הממשלה התייחס לגופו של ענין במהלך הדיון בכנסת, והכחיש את הדברים מכל וכל. על הנתבע היה, לכל הפחות, לציין זאת בפרסום ולסייג את דבריו.

בנסיבות אלו, לא תעמוד לנתבע החזקה הקבועה בסעיף 16(א) לחוק בדבר קיומו של תום לב.

29. מנגד, אין לזקוף לחובת הנתבע את החזקה השוללת תום לב כקבוע בסעיף 16(ב)(1) לחוק, מכיוון שהתרשמתי שהוא האמין באמיתות הדברים במועד הפרסום.

כהערה מקדימה, אבהיר שנקודת המוצא לצורך הדיון בסעיפים 16(ב)(1) ו-2, היא כי הפרסום אינו אמת, מהטעם שהדברים שיוחסו בפרסום לא נבחנו בדיון המשפטי, ומשום שהנתבע נסוג מטענת אמת הפרסום. הדבר גם עולה מנוסח ההתנצלות שהוצע ע"י הנתבע עוד בטרם הוגשה התביעה בה נכתב מפורשות כי **"הפרסום הזה ככל הנראה היה שיקרי"**. משהנתבע לא טען אחרת בסיכומיו ושני הצדדים יצאו מנקודת הנחה זו, אסתפק לענין זה בהכחשתו הגורפת של התובע (והשווה: ע"א (מחוזי י-ם) 35766-01-16 מילוא נ' קהת (28.1.2018)).

הנתבע הוכיח כי הפרסום נשוא התביעה חזר על פרסומים קודמים ברשת שייחסו לתובע שימוש בדרכונו הדיפלומטי להלבנת כספים בפנמה, ועל פרסומים של חברי כנסת בנושא במסגרת המליאה. פרסומים אלו לא הוכחו על ידי התובע עצמו בזמן אמת (להבדיל מראש הממשלה, כאמור בנספח י' לעיל), באופן שהיה עשוי להוביל את הנתבע להטיל ספק במידע. הנתבע הבהיר את הדברים בעדותו (בעמ' 88 ש: 24-31) כדלקמן:

"כשהתפרסמו מסמכי פנמה חצי שנה לפני הפוסט שלי עו"ד ויינרוט כיכב שמה, זיכרונו

לברכה. ואחר כך מצאנו שם שמעון Investment וניתאי, סליחה, ניתאי Investment

ושמרון לימיטד. חברות שהיו, כשאתה עושה גוגל במסמכי פנמה אתה מוצא את זה. אחר

כך היה הבלוגר סילברסטיין שכתב על זה. הוא לא נתבע. אחר כך דודי לוי כתב על זה,

הוא לא נתבע. אחר כך גלובס מפרסם שנגד ראש הממשלה יש הלבנת כספים. אני זוכר

את האי ג'רזי. אני זוכר את מימרה (צ"ל – מימרן – א.ש.). היה פה, יש פה מספר

פרסומים שאני שלחתי שיש דרכון זר. הכנסת דיברה על זה. כל העולם ואשתו דיבר על

זה. אני הייתי בטוח בעת ההיא שזו אמת צרופה."

30. לענין זה יש לדחות את טענת התובע כי מכיוון שבפוסט נשוא התביעה כתב הנתבע **"עד פה הכל קצת הזוי אבל נניח שזה גם קצת הגיוני"**, הוא אישר בכך שלא האמין באמיתותו. מקריאת

בית משפט השלום בתל אביב - יפו

ת"א 5745-09-17 נתניהו נ' בנימין

הפוסט עולה כי המשפט התייחס לעצם הוצאת דרכון דיפלומטי לתובע, ולא לליבת הפרסום הדיבתי - האשמת התובע בשימוש בדרכון דיפלומטי למטרות הלבנת כספים, וקיומה של חקירה בענין (מנגד יצוין כי גם ניסיון הנתבע כמפורט בסעיף 27 לתצהירו להציג כביכול את הדברים כסיוג ההאשמות שיוחסו לתובע, אינו מתקבל מהטעם האמור).

משכך, לא ניתן לקבוע כי הנתבע חסר תום לב בהסתמך על החזקה מסעיף 16(ב)(1) לחוק.

31. בנוסף, התובע טען לתחולת החזקה בסעיף 16(ב)(2) לחוק, כיוון שהנתבע לא נקט אמצעים סבירים להיווכח שהפרסום הוא אמת. הנתבע נשאל בנושא בחקירתו הנגדית (בעמ' 76, ש: 10-15), והשיב כי אינו אמצעי תקשורת ואין לו אמצעים לבדיקת אמיתות הפרסום. בהתאם הבהיר הנתבע כי לא פנה לתובע או לראש הממשלה לקבלת תגובה עובר לפרסום, מכיוון שאין לו, כאדם פרטי, גישה למשרד ראש הממשלה. כך גם טען כי יכולתו לבדוק מידע שפורסם ברשת ובכנסת ולא הוכחש או הוזם על ידי נשוא הענין, מוגבלת.

32. טיב האמצעים הסבירים שעל מפרסם לנקוט כדי לוודא את אמיתות הפרסום, נגזר מתוכן הפרסום, המדיה באמצעותה הופץ הפרסום, מיהות המפרסם, וההגנה הקונקרטי. לעיתים דרישה זו התפרשה כמחייבת פנייה מראש לנפגע הפוטנציאלי כדי לקבל את התייחסותו לדברים טרם הפרסום (וראה: שנהר, בעמ' 269-271). אמנם, הדברים התייחסו לגופי תקשורת, בעוד עסקינן בפוסט של פעיל חברתי, אך החובה לפניה מוקדמת הוחלה בנסיבות המתאימות גם על אנשים פרטיים (וראה ע"א (מחוזי י-ם) 35178-09-12 מורגנשטרן נ' תאגיד איסוף מבלי משקה בע"מ (11.2.2013), שם נמצא כי פעיל חברתי שלא פנה לקבלת תגובה לא נקט אמצעים סבירים). ועוד, הנתבע מפרסם לגרסתו לפחות 20 פוסטים ביום, ומחזיק סביבו קהילת עוקבים ענפה (הנתבע אישר זאת בעדותו בעמ' 76, ש: 12, 16-25, 30-32). כלומר, בענייננו, אין מדובר בפרסום מצומצם של אדם פרטי, אלא במי שמפיץ פרסומים בהיקף לא מבוטל (וראה פסק דיני בת.א (שלום ת"א) 19601-06-15 קלאב 4 יו - פיתוח עסקי בע"מ נ' מימון (14.8.2017)).

בהתאם לכך, ככל שאדם מפיק פרסומים בהיקף כה גדול, מצופה ממנו לבצע בדיקה ולו בסיסית של הדברים שהוא מפרסם ברשתות החברתיות ((וראה: ת.א (מחוזי ת"א) 16140-10-14 בית-און נ' הרשקוביץ (31.3.2015), וכן ת.א (שלום ת"א) 49675-01-14 קרשניקר נ' שאמה (15.10.2017), שדן בפרסום בפייסבוק בו הואשם התובע בשחיתות על יסוד מידע מצדדים שלישיים שלא נבדק).

הדברים נכונים בפרט, מכיוון שבאחת הכתבות עליהן נסמך הנתבע, צוין כי ראש הממשלה הכחיש את ההאשמות בכנסת והיה בכך כדי לעורר ספק. נוכח מכלול הנסיבות לעיל, היה על הנתבע לערוך בדיקה עצמאית נוספת של המידע בטרם פרסם אותו כעובדה שאין עליה חולק, כגון פנייה לתובע, לראש הממשלה, או לבלוגים שעליהם התבסס בכדי לברר את נכונות הדברים. אף אילו הייתי מקבל את הטענה כי לא הייתה לנתבע גישה לנשוא הפרסום בנסיבות העניין, הרי שעמדו בפניו דרכים חלופיות לבדוק את אמיתות המידע.

בית משפט השלום בתל אביב - יפו

ת"א 5745-09-17 נתניהו נ' בנימין

33. גם אם האמצעים הסבירים הדרושים בפרסום ברשתות החברתיות נבחנים באמות מידה מקלות מאלו החלות על כלי תקשורת ועיתונאים, עליהם לשקף את היקף החשיפה ואת מהירות התפוצה הפוטנציאלית של הפרסומים ברשת. הדבר מחייב מפרסמים ברשתות חברתיות לנקוט במשנה זהירות, על פני השיח הנמהר והפשטני שהפך לנפוץ מדי במחוזות אלו. יפים לענין זה דברי כ"ב השופט עמית ברע"א 1688/18 סרנה נ' נתניהו (15.4.2018):

"...מתן חסינות לפרסום בפייסבוק מפני איסור לשון הרע, משקפת גישה רומנטית-משהו כלפי כיכר השוק הוירטואלית על ההמולה השוררת בה, ריחותיה וצבעיה. קבלת גישתו של בא כוח המבקש לגבי זירת הפייסבוק משמעה התרה מוחלטת של הרסן, ובמקום שכיכר השוק תוצף באלף פרחים של חופש הביטוי, עלול דווקא הניחוח הכבד של מי השופכין שעלו על גדותיהם להשתלט על השיח."

34. בנסיבות האמורות, אין הנתבע יכול לצאת ידי חובתו באמירה שאין לו אמצעים לבדוק את אמיתות הפרסום, ולכן סבורני שלא עלה בידו לסתור את החזקה בסעיף 16(ב)(2) לחוק.

אף לו ניתן היה להגיע למסקנה אחרת בנוגע להיקף הבדיקה הדרוש ממפרסם פרטי ברשתות חברתיות, כאמור לעיל, עדיין היה מצופה מהנתבע לציין את ההקשר המלא של הדברים, לרבות ההכחשה של ראש הממשלה בכנסת. נוכח תוצאה זו, אין צורך לדון בחזקה הקבועה בסעיף 16(ב)(3) לחוק לפיה הפרסום נתכוון לפגוע במידה גדולה מהסביר. ענין זה לא נטען מפורשות ע"י מי מהצדדים וממילא סוגיית הכוונה לפגוע תידון בהמשך.

35. לסיכום פרק זה, מצאתי כי הפרסום התאפיין בהסקת מסקנות לא מבוססות ובנחרצות מוגזמת, מבלי שנקטו אמצעים סבירים לבירור. עוד מצאתי כי הנתבע לא הציג לקוראיו את התמונה המלאה על מנת שיוכלו לכל הפחות לשפוט את מהימנות המידע בעצמם, אלא ניסח את הדברים בצורה חד משמעית. אמנם, הנתבע האמין באמיתות הדברים ובחשיבות הציבורית שבפרסומם לשם שמירה על כללי ממשל תקין, ואף הסיר את הפרסום כאשר עלה בליבו ספק בדבר מהימנותו. יחד עם זאת, כאמור בענין נאנס לעיל, גם פרסום שנעשה ללא כוונת זדון, עלול שלא לעמוד בדרישת תום הלב.

משהוכח כי הפרסום חרג ממידת הסבירות ולכן לא עמד בחזקה הקבועה בסעיף 16(א), ומשהנתבע לא נקט אמצעים סבירים לבחינת אמיתות הפרסום והקים עליו את החזקה הקבועה בסעיף 16(ב)(2) לחוק ובהיעדר אינדיקציה לסתור אותה, לא מתקיים יסוד תום הלב. אף מן הטעם הזה, הנתבע לא יוכל לחסות תחת הגנת סעיף 15(4) לחוק.

תביעת השתקה

36. הנתבע טען כי תביעה זו נולדה מתוך כוונה להשתיק ביקורת שהוא מפרסם בנוגע לראש הממשלה, ועל כן יש לדחותה בהיותה תביעת השתקה. לביסוס טענתו, הנתבע נשען בעיקר על ריחוק הזמנים בין הפרסום לבין נקיטת ההליכים, ועל סמיכות הזמנים בין הגשת התביעה לבג"ץ הצוללות שיזם.

בית משפט השלום בתל אביב - יפו

ת"א 5745-09-17 נתניהו נ' בנימין

כאמור, הפוסט נשוא התביעה פורסם ביום 17.8.17. הנתבע טען בתצהירו כי ביום 4.7.17 שלח מכתב התראה ליועמ"ש, לפרקליט המדינה ולראש הממשלה, בו ציין כי בכוונתו לעתור לבג"ץ בדרישה לזמן את ראש הממשלה לחקירה בפרשת הצוללות (המכתב לא צורף לתצהירו). בהתאם, ביום 14.7.17 הגיש הנתבע עתירה בנושא לבג"ץ (בג"ץ 6087/17), וזמן קצר לאחר מכן, ביום 13.8.17 נשלח לנתבע מכתב התראה בדבר הפרסום (נספח יז' לתצהיר הנתבע).

בנוסף, הפנה הנתבע לסעיף 14 לכתב התביעה וטען כי השתמע ממנו שהתובע סימן אותו כריב פוליטי של ראש הממשלה, ולכך שהתובע הודה בחקירתו (בעמ' 43, ש : 9-12), כי התביעה הוגשה כתביעה "חינוכית". עוד נטען כי התובע נמנע להגיש תביעות לשון הרע כנגד פרסומים דומים וחמורים יותר שנעשו לגביו, באופן שתומך בכך שמדובר בתביעה פרסונלית, הנובעת מפעילותו הפוליטית של הנתבע נגד ראש הממשלה. לפיכך לשיטתו, הדבר מהווה טעם מוצדק לדחיית התביעה.

37. מנגד טען ב"כ התובע כי הפסיקה בארץ לא אימצה את דוקטרינת תביעת ההשתקה, וכי ממילא התביעה דנן אינה עומדת בקריטריונים של תביעת השתקה: סכום התביעה הוגבל לרף הפיצוי הסטטוטורי, התביעה הוגשה בסמוך למועד בו נחשף התובע לראשונה לפרסום ובמנותק מהבג"ץ, אשר נדחה ממילא בסמוך. התובע טען כי מופצים לגביו פרסומים שקרים רבים וכי עומדת לו הזכות להגיש תביעה כנגד אותם מקרים מובהקים ולאחר שנחצו כל הקווים.

38. "תביעת השתקה" היא דוקטרינה שצמחה במשפט האמריקאי, על רקע תביעות ענק שהגישו חברות גדולות בארצות הברית נגד פעילי איכות הסביבה. הדוקטרינה המכונה SLAPP (Strategic Lawsuit Against Public Participation), עוסקת בתביעות אזרחיות המוגשות כדי למנוע מנתבעים, שהם בדרך כלל אזרחים פשוטים, לבקר את מי שתבע אותם או לקחת חלק במאבק ציבורי שמתנהל נגדו. מדובר בתביעות המוגשות ללא סיכוי של ממש, במטרה להפחיד ולהתיש את הנתבעים באמצעות הנטל הכלכלי שבעצם ניהול ההגנה, כך שישעו את פעילותם נגד התובע. בכך, מחלוקת פוליטית המתנהלת במישור הציבורי הופכת למחלוקת משפטית המתנהלת במישור הפרטי. ענין זה מעורר חשש ליצירת "אפקט מצנן" כלפי הנתבע וכלפי נתבעים פוטנציאליים אחרים, שירתיע אותם מהשתתפות בפעילות ציבורית לגיטימית בעתיד.

על כן, בחלק ממדינות ארה"ב אף נחקקו חוקי Anti SLAPP המאפשרים סילוק על הסף של תביעות השתקה, וכן פסיקת הוצאות (ראה: שחר טל "אימת הדיבה: מפת התמריצים להגשת תביעות SLAPP בישראל" משפטים מה 515 (2015)).

בתי המשפט בישראל שדנו בענין, מנו מספר מאפיינים לתביעות השתקה: ראשית, טענותיו של התובע חסרות כל בסיס עובדתי סביר, או שהן נטולות עילה משפטית. שנית, מדובר בתביעה שעצם הגשתה ובירורה עלולים להטיל אפקט מצנן על נכונותם של הנתבע או של אחרים להשתתף בדיון ציבורי. שלישית, בין הצדדים להליך ישנם פערי כוחות, בעיקר כלכליים. ורביעית, סכום התביעה

בית משפט השלום בתל אביב - יפו

ת"א 5745-09-17 נתניהו נ' בנימין

הוא מופרך, נטול אחיזה בדין וחורג משמעותית מהסכומים שנקבעו בפסיקה (ראה: פסי' 11 לפסק דינה של כב' השופטת כהן בע"א 15267-09-17 ופסי' 156 לפסק דינו של כב' השופט אלקלעי בענין סרנה).

39. ואולם, החוק הישראלי אינו מתייחס לתביעות לשון הרע שיש להן מאפיינים של תביעת השתקה, והצעות חוק ספציפיות בענין נדחו אף הן (הצעת חוק למניעת שימוש לרעה בהליך משפטי, התש"ע – 2010; שחודשה בשנת 2015 ובשנת 2016).

בית המשפט העליון התייחס למעמד הדוקטרינה במשפט הישראלי ברע"א 1688/18 בענין סרנה הנ"ל, שם ציין כב' השופט עמית כי סוגיית תביעות ההשתקה "עשויה להיות ראויה לדיון עקרוני, אך מקובלת עליי המסקנה כי המקרה דנא אינו המקרה המתאים לפיתוח דוקטרינת SLAPP תוצרת הארץ".

40. בצד זאת, בע"א 7426/14 בענין עו"ד דניאל שנזכר לעיל, הנחה כב' השופט עמית את הערכאות הדיוניות לבחון בכל מקרה ומקרה לפי נסיבותיו "האם תביעת לשון הרע שבפניו היא תביעה שמטרתה היא אך הגנה על השם הטוב או גם אמצעי להרתעה ולהפחדה מצדו של מי שיש לו נגישות עדיפה למשאבי משפט...".

כך, כאשר בתי המשפט השתכנעו שהמניע המרכזי להגשת התביעה היה הרתעת הנתבע מפני הטחת ביקורת עניינית ומוצדקת בתובע, כאשר סכום התביעה לא היה מידתי, וכאשר התקיימו נסיבות המעידות על כך כי מדובר בתביעה בעלת מאפיינים דומים לתביעת השתקה, הם הביאו בחשבון ענין זה במסגרת מערכת האיזונים הכוללת, הן כמשקל נוסף לעבר הטיית הכף לדחיית התביעה, והן כשיקול משמעותי בהיקף הפיצוי ובפסיקת ההוצאות (וראה: ת"ק (שלום ק"ג) 7163-16-02 דהרי נ' לדרמן, (10.7.2016)).

בהתאם, בע"א 2266/14 ילין נ' אם תרצו ציונות או לחדול (15.7.2015), נקבע: "בשולי הדברים, בית משפט זה מביע עמדתו כי ראוי לתביעה כגון דא שלא היתה מוגשת מלכתחילה, וראוי, כהנחיה נורמטיבית לעתיד, כי בתי המשפט יתנו דעתם לנושא ההוצאות בתביעות כגון דא".

גם בע"א 35178-09-12 בענין מורגנשטרן הנזכר לעיל, הופחת שיעור הפיצוי באופן ניכר (מסך של 40,000 ₪ שנקבע בבית המשפט השלום לסך של 10,000 ₪) ונפסקו הוצאות לאחר שנמצא כי התובעת פעלה במטרה להשתיק את הביקורת הציבורית של הנתבע. בת.א (מחוזי י-ם) 8669/06 החברה לאוטומציה במינהל השלטון המקומי בע"מ נ' גור (13.7.2009), חייב כב' השופט סולברג את התובעת בהוצאות בסך של 200,000 ₪ לאחר שהגישה תביעה בסך 2.5 מיליון ₪ נגד יו"ר ועד העובדים.

41. עוד נפסק כי הגשת תביעה במטרה להרתיע ולהתיש את הצד שכנגד רק מעצם הגשתה, ללא כוונה למצות את הליך הבירור השיפוטי, תישקל בבחינת השבת האגרה. כך בת"א (מחוזי ת"א) 18029-

בית משפט השלום בתל אביב - יפו

ת"א 5745-09-17 נתניהו נ' בנימין

02-11 אור-סיטי נדל"ן בע"מ נ' טבקמן, ציינה כב' השופטת שבח בהחלטה מיום 7.7.2011, כדלקמן:

"זמנו המוגבל של בית המשפט צריך להיות מנוצל לסכסוכים אמיתיים, להבדיל מתובענות המנצלות את זירת בית המשפט והופכות אותו, שלא בידיעתו, לכלי נשק אסטרטגי במאבק עם היריב, תוך ידיעתם הברורה של מגישי התביעות כי בבוא היום הן תוסרנה, ולמרבית האירוניה, אף כנגד השבת האגרה. בית המשפט אינו אמור להיות שבע רצון ממחיקתה של תביעה שכזו ללא דיון, ומתפקידו לעמוד על המשמר, ולא לאפשר לה לחצות את הסף ולבוא בשעריו מלכתחילה."

42. ולבסוף, בת"א (מחוזי י-ם) 2376-08 הוועידה לתביעות חומריות של יהודים נגד גרמניה נ' מרוז (30.6.2010), ציין כב' השופט סולברג כי גם ללא השימוש בדוקטרינת תביעת ההשתקה, יש לבתי המשפט בארץ כלים נוספים למחוק על הסף תביעה מסוג זה, במקרים המתאימים:

"חוק איסור לשון הרע אינו מטיל נטלי הוכחה כבדים על תובע כתנאי סף להגשת תביעתו, כדי למנוע תביעות SLAPP. גם הפסיקה בבתי המשפט בישראל לא קלטה דוקטרינה כזו. עם זאת, לא אלמן ישראל, ודומני כי בדין המצוי קיימים האיזונים הנדרשים כדי להתמודד עם תביעות סרק. בהעדר עילת תביעה, או במקום שבו התביעה טורדנית וקנטרנית, ניתן לסלק תביעה על הסף (תקנה 100 לתקנות סדר הדין האזרחי)."

בהמשך לכך, בת.א (שלום פ"ת) 12217-12-16 בוגבו ישראל בע"מ נ' שמש (8.5.2018), נמחקה על הסף תביעה בעלת מאפיינים של תביעת השתקה, מכח תקנה 100(2) לתקנות סדר הדין האזרחי, תשמ"ד-1984 (ערעור שהוגש על פסק הדין נמחק. ע"א 21687-05-18).

43. מן האמור עולה כי למרות שהדוקטרינה טרם אומצה בדין הישראלי באופן בה היא מיושמת במשפט האמריקאי, מאפיינים של תביעות השתקה עלולים להשפיע על שיעור הפיצוי, גובה ההוצאות והיקף השבת האגרה. בנוסף, ומבלי לקבוע מסמרות בדבר, הרי שלכאורה, מאחר שבית המשפט מצא לנכון למחוק על הסף תביעה בעלת מאפיינים של תביעת השתקה, הדבר עשוי להוות טעם עצמאי לדחיית תביעה לאחר הליך מלא (וראה לענין זה את תקנה 4 לתקנות סדר הדין האזרחי, התשע"ח – 2018 שטרם נכנסו לתוקף, בדבר שימוש לרעה בהליך שיפוטי).

44. במקרה שלפני, לא שוכנעתי כי התביעה דן היא אכן תביעת השתקה במובנה המובהק.

ראשית, התביעה הוגשה בסך הפיצוי הקבוע בחוק כפיצוי ללא הוכחת נזק, ולא בגין סכום מופרז שיכול להוות איום כשלעצמו (ראה הערת כב' השופטת י. שבח בע"א (מחוזי ת"א) 15267-09-17 בענין סרנה נ' נתניהו (בהחלטה מיום 12.11.17); ת.א (שלום ראשלי"צ) 25606-04-13 דירות יוקרה בע"מ נ' זפריני (14.09.2017) בו הוגשה תביעת לשון הרע ע"י מנהלי קניון כנגד דייר בסך של 6.3 מליון ₪; וכן ענין החברה לאוטומציה שלעיל).

בית משפט השלום בתל אביב - יפו

ת"א 5745-09-17 נתניהו נ' בנימין

שנית, אמנם התובע הוא בנו של ראש הממשלה וככזה יש בו בהקשרים מסוימים מאפיינים של דמות ציבורית, כגון גישה לאמצעי התקשורת, וענין ציבורי. אך למרות זאת, הוא כשלעצמו אינו גוף חזק ומאיים. למעשה, מבחינות רבות, בהיותו בנה של אישיות ציבורית כה מוכרת, התובע חשוף לביקורת בהיקף ניכר, ללא יכולת להגיב לכולה.

בניגוד לטענת הנתבע, לא הוכח שמי שעומד מאחורי התביעה הם גורמים חזקים אחרים, שהרי התובע הבהיר כי הוא יזם את הגשת התביעה, נוכח תסכול הולך וגובר מההאשמות שמופצות לגביו ברשתות החברתיות. כך בעדותו בעמ' 43, ש: 1-8 השיב:

"ש: אז למה דווקא את אייבי בנימין?

ת: בדיוק מאותה סיבה שההורים שלי בחרו ביגאל סרנה, לפעמים אתה לוקח מקרה מובהק מובהק מובהק שזה 100 percent win situation and you make an example out of him, זהו.

ש: הבנתי. כלומר זה שהגיש נגדכם את בג"צ הצוללות?

ת: למה איך קוראים לו, יגאל סרנה? הוא לא הגיש נגדנו שום בג"צ. לפעמים צריך לתפוס מקרה מאוד מובהק שאין בו אפור או שחור או דעות או, אלא שחור ולבן ולעשות מזה דוגמא."

והעיקר, תביעות שנמחקו על הסף בישראל, היו תביעות שבסיסן המשפטי רעוע, עד כדי כך שביט המשפט התרשם שהתובע עשוי למחוק אותן בשלב מתקדם ובטרם ימוצה הברור, לאחר שיתיש את הצד שכנגד או יגבש עמו הסכם שיאפשר השתקתו. להבדיל מכך, הבסיס המשפטי של התביעה דן הוא איתן, שכן כאמור, אין חולק ממשי שהאמירות נשוא הפרסום הן בגדר לשון הרע, ואין מדובר באמרת לוואי או בפרט שולי שאינו מדויק מתוך פרסום נכון בעיקרו. דחיית ההגנה לפי סעיף 15(4) לחוק, אף היא מובהקת נוכח פרסום עובדות שלא ניתן להכיר בהן כהבעת דעה. כלומר, אין מדובר במקרה גבולי.

45. אציין ואסייג, כי לא ניתן לשלול אפשרות שהתביעה עלולה ליצור אפקט מצנן נוכח הטענות בדבר המניע שהוביל להגשתה. כאמור, התובע טען כי החליט להגיש את התביעה לאחר שהושמץ פעמים רבות בכלי התקשורת וברשתות החברתיות, וביקש לבחור מקרה מובהק שבו אין מדובר בהבעת דעה, אלא בייחוס מעשים עובדתיים כלפיו, שמבחינתו הם שקר מוחלט. עוד לטענתו, הוא לא היה מעורב בבג"ץ הצוללות ופעילות הנתבע לא הייתה מוכרת לו עד שנחשף לפרסום, כפי שהעיד בחקירתו (בעמ' 33, ש: 25-32):

"ת: אני לא ידעתי מי זה אייבי בנימין, אני לא ידעתי על התביעה הזאתי. ראיתי פוסט כל כך בוטה ושקרי.

כב' הש' שליו: אתה לא יודע על הבג"ץ?

...

ת: לא.

בית משפט השלום בתל אביב - יפו

ת"א 5745-09-17 נתניהו נ' בנימין

כב' הש' שליו: ולכן אתה אומר התביעה הוגשה ללא קשר לבג"ץ.

ת: נכון."

ואולם, הדברים מעוררים תמיהה, שכן מכתב ההתראה לא נשלח אל הנתבע עצמו, אלא אל עו"ד יובל יועז ועו"ד דורון ברקת, שייצגו את הנתבע במסגרת בג"ץ הצוללות. ודוק, עורכי הדין יועז וברקת אינם קשורים לפרסום, ואינם מייצגים את הנתבע בכל ענין וענין (וראה בעמ' 77, ש: 27-32, ובעמ' 78 ש: 2-3). כלומר, מעצם הבחירה למען את מכתב ההתראה לעורכי הדין יועז וברקת אשר אינם מזהים כמייצגים קבועים של הנתבע, עולה כי התובע או לכל הפחות בא כוחו, היו מודעים לעצם קיומו של הבג"ץ, ולמעורבות הנתבע בנושא.

בנוסף, התובע טען בסעיף 8 לתצהירו וכן בחקירתו (בעמ' 29, ש: 19-29), כי נודע לו על הפוסט לראשונה בסמוך להגשת התביעה, אך מדובר בעיתוי מעורר תהייה נוכח הסמיכות להגשת העתירה לבג"ץ. אעיר כי לא מצאתי רלוונטיות בטענת ב"כ התובע כי העתירה ממילא נדחתה, שכן מעיון בפרסומים הרשמיים עולה כי בג"ץ דחה את העתירה על הסף בפסק דין מיום 24.9.17, בעוד התובענה הוגשה קודם לכן (ביום 6.9.17), וממילא הטענה הועלתה ע"י הנתבע בהקשר לכל פעילותו הפוליטית ולא רק בהתייחס לבג"ץ הספציפי.

46. יחד עם זאת, גרסת התובע אינה בלתי מתקבלת על הדעת. אמנם ניתן להעלות ספק כיצד הפוסט צף ונגלה לעיני התובע רק לאחר שנה, וסמוך להגשת הבג"ץ, אך הדבר עולה בקנה אחד עם טיבם של פרסומים במרשתת וברשתות החברתיות בפרט.

בנוסף, אף כי נטען שהתביעה הוגשה בעקבות הבג"ץ, שוכנעתי מעדותו של התובע כי התביעה הוגשה (לכל הפחות) גם מן הטעם שהתובע מאס בריבוי פרסומים שליליים וכוזבים בעניינו, ורצה לבחור מקרה ברור וחד משמעי על מנת לשים לדבר סוף. מניע זה כשלעצמו אינו מהווה שימוש לרעה בהליך המשפטי, עת הפסיקה הכירה בזכותם של דמויות ציבוריות ואף של נושאי תפקיד ציבורי להגנה על שמם הטוב באמצעות תביעות לשון הרע (וראה ענין נודלמן לעיל, בפסקאות 32-33, ו-37 לפסק דינה של כב' השופטת פרוקצ'יה).

47. מכל מקום, ואף אם נותר ספק בדבר המניע להגשת התביעה, הרי שכאמור לעיל, סכום התביעה, עילת התביעה הברורה ויחסי הכוחות בין הצדדים אינם מצביעים באופן חד משמעי על כך שמדובר בתביעת השתקה. כך גם נפסק כי אין פסול בהגשת תביעת לשון הרע כחלק מסכסוך חיצוני שקיים בין הצדדים (לרבות כאשר עסקין באנשי ציבור כגון בע"א (מחוזי חי) 20665-02-19 צורי נ' קרשובר (16.6.2019) שניתן לאחרונה בעניינם של ראש עיריית קריית מוצקין ורעייתו; וכן רע"א 4843/12 הנס נ' קורבשי (22.10.2012)).

החשש מאפקט מצנן אינו נעלם מעיני, אך הוא קיים במידה מסוימת בכל תביעה שמוגשת על ידי דמות ציבורית, כנגד אחד ממבקריה. בנסיבות הענין, כחלק מאיזון הולם בין זכות התובע לשם טוב לבין חופש הביטוי, לא מצאתי שדי בכך די על מנת להוות טעם עצמאי לדחיית התביעה, אם כי ניתן לבחון זאת כשיקול בשומת הפיצוי.

בית משפט השלום בתל אביב - יפו

ת"א 5745-09-17 נתניהו נ' בנימין

שיעור הפיצוי

48. משנדחתה ההגנה, יש לבחון את גובה הפיצוי הראוי.
49. סעיף 7א(ב) לחוק קובע פיצוי סטטוטורי ללא צורך בהוכחת הנזק בסך שלא יעלה על 50,000 ₪, וסעיף 7א(ג) לחוק קובע כי במקרה שבו הוכח שלשון הרע פורסמה בכוונה לפגוע, רשאי בית המשפט לחייב את הנתבע בכפל הסכום. בהתאם, העמיד התובע את סכום תביעתו על שיעורו המוצמד של כפל הפיצוי הסטטוטורי בסך של 140,332 ₪.
- לאחר ששקלתי את הדברים, לא מצאתי שהפרסום נעשה בכוונה לפגוע בתובע. ואפרט.
50. הביטוי "בכוונה לפגוע" נדון ברע"א 5022/13 הרב אמנון יצחק נ' זנון תקשורת בע"מ (8.9.2013), שם נקבע כי אין די בקיומה של צפיות שהפרסום יפגע בנפגע, אלא נדרש קיומו של יסוד נוסף, של התנהגות זדונית, של כוונה "של ממש" לפגוע בו, תוך התבססות על ההלכות שנקבעו לגבי יסוד הכוונה לפגוע בעבירת לשון הרע (רע"פ 9818/01 ביטון נ' סולטן, פ"ד נט(6) 554 (2005)).
- פסקי הדין הפליליים שדנו ביסוד הכוונה לפגוע למדו על קיומה מתוך הערכת הראיות הנסיבתיות הסובבות את המעשה, לרבות מהפרסום עצמו. ככל שהפרסום לא העיד על כוונה, נדרש המאשים (או הקובל) להציג חומר ראיות נוסף (פס' 30-31 לפסק דינו של כב' הנשיא (דאז) ברק בענין ביטון לעיל). הלכות אלו אומצו גם בהוכחת יסוד הכוונה לפגוע בסעיף 7א(ג) לחוק, בשינויים המחייבים (וראה: ע"א (מחוזי מרכז) 32031-10-12 זנון תקשורת תדמיתית בע"מ נ' הרב אמנון יצחק שליט"א (9.5.2013)). כך, הכוונה לפגוע נלמדה מתוכן הפרסום, מהנסיבות בהן פורסם, מהרקע לפרסומו ומהעדויות (ת.א (שלום נת') 9143-10-16 פלורנס נ' עו"ד נהרי (18.7.2018)).
- עוד יובהר כי המונחים "תום הלב" ו"כוונה לפגוע" בהקשר של חוק איסור לשון הרע נבדלים זה מזה, שכן "ייתכנו מקרים שבהם ייקבע שהפרסום לא נעשה בתום לב למרות שאיש לא ייחס למפרסם חוסר יושר או כוונה רעה, ומאידך גיסא ייתכנו גם מקרים שבהם לא יהיה ספק שלמפרסם היו מניעים זדוניים ולמרות זאת ייקבע שדרישת תום הלב שבסעיף 15 התקיימה בפרסום." (שנהר, עמ' 260; ע"א 211/82 בענין נאנס לעיל).
51. התובע טען בסיכומיו כי הפרסום המכפיש נגד התובע נועד לפגוע, באמצעותו, בראש הממשלה ועל כן יש לפסוק לו כפל פיצוי בהתאם לסעיף 7א(ג) לחוק. לביסוס הטענה, צירף התובע שורת פרסומים של הנתבע ברשתות החברתיות כנגד ראש הממשלה (נספח 2 לתצהיר התובע), בהם קרא בין היתר לציבור להתייצב להפגנות מחוץ לביתו של ראש הממשלה. בנוסף, הנתבע אישר בחקירתו כי הוא מפרסם באופן קבוע פרסומים פוגעים נגד ראש הממשלה, אשר נתפס בעיניו כ"מגה מושחת" (עמ' 68, ש: 24-32) ש"מחכה לו מיטה במעשיהו" (עמ' 69, ש: 1), שהוא מעוניין בהחלפתו כמי שפוגע "בדור שלו ובילדיו" (עמ' 69, ש: 30-32), וכי הוא נוטל חלק בהפגנות שמתקיימות כנגד ראש הממשלה והיועמ"ש (עמ' 67, ש: 29-31).

בית משפט השלום בתל אביב - יפו

ת"א 5745-09-17 נתניהו נ' בנימין

ואולם, לאחר בחינת טענות הצדדים, לא שוכנעתי כי הפרסום נעשה במטרה לפגוע בתובע, אלא במטרה לבקר ולהביא לידיעת הציבור את הפרשה המיוחסת נוכח חשיבותה הציבורית. ענין זה נלמד מכך שהפרסום עוסק בעיקר בטיב המעשים שהנתבע ייחס לתובע, ופחות בו אישית. עוד שוכנעתי כי הנתבע האמין באמיתות הפרסום, ומשעלה בליבו ספק בדבר מהימנות המידע, הוא הסיר את הפרסום, והיה נכון לפרסם התנצלות כמעט גורפת (ראה התכתובות בנספח יח' לתצהיר הנתבע). לשיטתי, התנהלות זו מעידה על העדר כוונה לפגוע.

בע"א 4/85 צור נ' הוכברג, פ"ד מב(3) 251 (1988), ראה בית המשפט במי שנוהג להתריע על תופעות שליליות בחברה ולהגיב עליהם במכתבים לנוגעים בדבר, כנעדר כוונת זדון. חרף הממצאים בדבר הבדיקות שהיה על הנתבע לערוך טרם הפרסום, מהפוסט עצמו ומהתנהלות הנתבע לא עולים "ההתנהגות הזדונית", ו"הרשעות" המגבשים את האינטרס המצדיק הטלת כפל פיצוי (וראה ברע"א 5022/1 דנון לעיל).

52. אמנם, בע"א (מחוזי ת"א) 17-09-15267 סרנה נ' נתניהו (28.1.2018), נפסק כי הפרסום נעשה תוך כוונה לפגוע בראש הממשלה ורעייתו, בין היתר על סמך הצהרות המערער שם בדבר שאיפותיו להדיח את ראש הממשלה. אך מכלול פרסומי הנתבע שם התאפיינו בלשון חריפה, פרסונלית, ופוגענית באופן ניכר מהפרסומים שהוצגו בפני. בנוסף, לא הופניתי לפרסומים קודמים של הנתבע נגד התובע ישירות, אלא נגד אביו ובנוגע לנסיעת אימו לגוואטמלה (ראה תשובתו בנושא בעמ' 68, ש: 19-1). אף אם אין זה בלתי סביר כי יעשה שימוש בבנו של אדם על מנת לפגוע בו עצמו, הכוונה לפגוע רחוקה יותר מנשוא הפרסום.

לבסוף יוער, כי ספק אם ניתן להסיק כוונה לפגוע בתובע רק מעצם רצונו (העז ככל שיהיה) של הנתבע להחליף את ראש הממשלה ונוכח הביקורת שהוא מטיח בו. ודוק, במסגרת הפרסומים שצורפו לכתב התביעה, הפנה התובע גם לפוסטים הכוללים ביקורת עניינית על פעולותיו השלטוניות של ראש הממשלה. הסקת כוונה לפגוע על סמך דברים אלו עשויה לגרור השלכות מרחיקות לכת על חופש הביטוי הפוליטי (וראה על חשיבות הביקורת הציבורית על אנשי ציבור בע"א 1104/00 בענין אפל לעיל).

53. בהעדר כוונה לפגוע, יש לבחון את שיעור הפיצוי הראוי בהתאם לסעיף 7א(ב) לחוק ולאור התכליות שבבסיסן: התכלית התרופתית, שנועדה להשיב את המצב לקדמותו; התכלית החינוכית-הרתעתית, והתכלית העונשית (ע"א 6903/12 Canwest Global Communications Corp נ' עזור (22.7.2015)).

54. סעיף 19 לחוק מפרט שיקולים שבית המשפט רשאי לבחון בקביעת שיעור הפיצוי, וכדלהלן:

"בבואו לגזור את הדין או לפסוק פיצויים רשאי בית המשפט להתחשב לטובת הנאשם או הנתבע גם באלה:

בית משפט השלום בתל אביב - יפו

ת"א 5745-09-17 נתניהו נ' בנימין

(1) לשון הרע לא היתה אלא חזרה על מה שכבר נאמר, והוא נקב את המקור שעליו הסתמך;

(2) הוא היה משוכנע באמיתותה של לשון הרע;

(3) הוא לא נתכוון לנפגע;

(4) הוא התנצל בשל הפרסום, תיקן או הכחיש את הדבר המהווה לשון הרע או נקט צעדים להפסקת מכירתו או הפצתו של עותק הפרסום המכיל את לשון הרע, ובלבד שההתנצלות, התיקון או ההכחשה פורסמו במקום, במידה ובדרך שבהן פורסמה לשון הרע, ולא היו מסוייגים."

בנוסף לשיקולים אלו, קבעה הפסיקה שיש לשקול גם את מידת הפגיעה בהיבט האישי בשמו הטוב של הנפגע, וכן את מידת הפסול בהתנהגותו של המפרסם. עוד יש לקחת בחשבון את אופייה של הפגיעה ונסיבותיה, מעמדם של הפוגע והנפגע (לרבות מעמדו של הנפגע כאיש ציבור), תפוצת הפרסום, והתנהגות הצדדים קודם לפרסום ואחריו (ראה: רע"א 10520/03 בענין בן גביר שנזכר לעיל שם נפסק פיצוי בסך שקל אחד; ע"א 89/04 בענין נודלמן; ע"א 7426/14 בענין דניאל לעיל).

55. ומן הכלל אל הפרט. אין להקל ראש בחומרת ההאשמות שהוטחו בתובע, שייחסו לו מעורבות בהלבנת כספים ומרמה, תוך ניצול הטבה שניתנה לו משיקולים בטחונים ואשר הובילה לפתיחת חקירה. אמנם התובע העיד והבהיר כי הוא נתון למתקפה בלתי פוסקת של פרסומים פוגעניים המופנים אליו כדי לפגוע באמצעותו בראש הממשלה ובתדמיתו הציבורית, אך חזר על כך שהיתה בפרסום נשוא התביעה חציית גבול וכדבריו "**too much false information**" (עמ' 31, ש: 30). בהקשר זה שקלתי גם שהנתבע לא נקט באמצעים סבירים טרם כתב את הפוסט, וחרף זאת ניסח אותו כעובדה מוגמרת, באופן שמנע מהקורא הסביר להטיל ספק במהימנותו.

עם זאת, מסקירת הפסיקה עולה שגם בפרסום שכלל קביעות מרחיקות לכת והאשמות חמורות אשר לא נבדקו ואומתו כראוי, לא בהכרח נפסקה תקרת הפיצוי הסטטוטורי. כך בת.א (שלום ת"א) 43552-11-17 **זהבי נ' שטייף** (7.4.2019) שניתן לאחרונה, נפסקו לתובע שיוחסו לו מעשים חמורים של הטרדה מינית, בפרסומים שנעשו ע"י עיתונאית מוכרת ברשתות החברתיות ובמספר כלי תקשורת, פיצויים בסך 30,000 ₪ בגין כל אחד מ-13 פרסומים.

56. עוד הבאתי בחשבון את תפוצת הפרסום. כאמור הפוסט פורסם בעמוד הפייסבוק של הנתבע, שהיקף החשיפה שלו נמוך מזה של תוכנית משודרת (וראה ענין שטייף). יחד עם זאת, הנתבע אישר בעדותו (בעמ' 76, ש: 30-32, ובעמ' 77 ש: 8-10), כי הפוסטים שלו מתפרסמים לחבריו הרבים בפייסבוק, וכי הם זוכים לשיתופים מרובים. הנתבע אינו חולק על כך שהפרסום הספציפי הגיע לידיעתם של רבבות, והוא הודה מפורשות (בעמ' 77, ש: 14-26), כי זו הייתה מטרתו במועד הפרסום. על כן, לא ניתן לראות בו כפרסום בהיקף חשיפה נמוך.

57. מנגד, הפוסט חזר ברובו על פרסומים קודמים בנוגע לשימוש שעשה התובע לכאורה בדרכונו הדיפלומטי להעברת כספים לפנמה. בהקשר לכך, יש לקחת בחשבון כי ההד התקשורת מהדברים

בית משפט השלום בתל אביב - יפו

ת"א 5745-09-17 נתניהו נ' בנימין

שיוחסו לתובע, לא נבע בהכרח מהפרסום נשוא התובענה, אלא מהפרסומים הקודמים שעליהם נסמך הנתבע (כך בת.א (שלום ת"א) 15-10-18448 חזן נ' סגל (11.9.2016)), הפחית בית המשפט את שיעור הפיצוי גם מפני שעיקר ההד התקשורתי שנלווה לפרסום לא נבע מאותם חלקים ממנו שהיו לשון הרע, והעמידו על סך של 10,000 ₪ ו-30,000 ₪).

יש גם לזקוף לחובת התובע כי לא הביע עמדה ציבורית המכחישה את הדברים מבעוד מועד, באופן שהיה עשוי אולי להטיל ספק בלב הנתבע אודות נכונותם. ודוק, לתובע קיימת גישה מלאה לאמצעי התקשורת, ואף לשיטתו, במועד בו גילה את הפרסום, הוא התבטא באופן עצמאי ברשתות החברתיות באופן הזוכה לתהודה ציבורית ניכרת, ועל כן אין מדובר בנטל כבד יתר על המידה.

58. בנוסף, שקלתי את זהות הצדדים להליך- מן העבר האחד בנו של ראש ממשלה מכהן, ומן העבר השני, אזרח הנוטל חלק במחאה פוליטית ומשפטית כנגד ראש הממשלה. ככלל, העובדה שאדם הוא איש ציבור עשויה להשפיע בכיוונים מנוגדים לענין גובה הפיצויים: אמנם המעמד הציבורי כרוך מטבעו בחשיפה ציבורית, כמו גם בנגישות קלה יחסית לאמצעי התקשורת, אך מנגד, שמו הטוב של איש ציבור והמוניטין שלו נפגעים פגיעה קשה יותר מפרסומי לשון הרע. כמו כן, בשומת הפיצוי בעניינם של אנשי ציבור יש לתת משקל גם לחשש מפני יצירת אפקט מצנן על קיומו של שיח חופשי בחברה דמוקרטית בנושאים שיש בהם ענין ציבורי (ראה ענין נודלמן פס' 61 וענין דנון).

בענייננו, במועד הפרסום התובע לא בחר בחשיפה הציבורית שנלוותה לתפקידו של אביו, ואינו מכהן בתפקיד ציבורי. על כן ה"עור העבה" שנדרש ממנו ביחס לביקורת הוא דק יחסית. מנגד, הפגיעה הצפויה במוניטין שלו עשויה להיות קטנה יותר משל איש ציבור נבחר. עם זאת, בנסיבות המקרה עת מדובר בפרסום שעסק בענין ציבורי, שפורסם בעמוד הפייסבוק של הנתבע, וכשברקע פעילות מחאה שמקיים הנתבע נגד ראש הממשלה, קיים חשש כי פיצוי גבוה יוביל לפגיעה עודפת בחופש הביטוי הפוליטי של הנתבע ושל הציבור בכללותו.

59. אשר להתנהלות הנתבע לאחר הפרסום, אין חולק כי זמן קצר לאחר שפרקליטי התובע שלחו לנתבע מכתב התראה ביום 13.8.17 בו נטען כי הפרסום אינו נכון, הנתבע הביע נכונות להסיר את הפוסט והעביר לבאי כוחו של התובע נוסח התנצלות שמסייג את הפרסום. הנתבע הדגיש את חשיבות מחיקת הפוסט במהרה לפני שיצוף ביום השנה בפייסבוק לכל מי ששיתף אותו (וראה הודעת הדוא"ל שצורפה כנספח יח' לתצהירו).

ואולם, במסרון ששלח ב"כ התובע ביום 16.8.17 (נספח יט' לתצהיר הנתבע), נדרש הנתבע לפרסם התנצלות בנוסח שהתובע הכתיב לפיו מדובר ב"שקרים הזויים חסרי כל בסיס", ולשלם לתובע פיצוי בגין טיפול משפטי. הנתבע ביקש בתגובה לשוחח על כך עם ב"כ התובע, אך זה לא יצר עמו קשר. בהעדר תגובה ונוכח החשש לעיל, מחק הנתבע את הפוסט באופן חד צדדי, וסבר שהדבר יניח את דעת התובע.

מצאתי כי התנהלות הנתבע בנסיבות הענין הייתה ראויה, וכי על בתי המשפט לעודד מפרסמים הלוקחים אחריות לאחר פנית הנפגע, ומגלים נכונות להסיר את הפרסום ולהתנצל עליו כשמתברר

בית משפט השלום בתל אביב - יפו

ת"א 5745-09-17 נתניהו נ' בנימין

שאינם יכולים לאמת את העובדות שפרסמו. מצופה היה מהתובע ובאי כחו לשתף פעולה עם מפרסם שמביע נכונות להסיר את הפרסום, ולהתנצל בנוסח הגיוני וסביר. היעדר שיתוף פעולה מצד פרקליטי התובע, מחזק דווקא את הרושם שאליו כיוון הנתבע עת טען כי המניע להגשת התביעה היה זר. אמנם אין כוונת הדברים לאפשר פרסום לשון הרע ולהשתחרר מכל אחריות רק בשל הנכונות להסיר את הפרסום, אך הדבר בהחלט מהווה שיקול לקולא.

יחד עם זאת, מצאתי שאין די באזהרה שליוותה את הסרת הפוסט, שכן עיון בנספח כ' לתצהיר הנתבע, מראה שמדובר באזהרה כללית בלבד, וכלשונה: **"אני מציע לכל חברי להיות חשדן וספקן לגבי הדברים שנאמרים בבלוג ה'חשיפות' של עו"ד דוד לוי 'ארץ נעדרת'. מניסיון!"**. אין בכך אזהרה מפורשת לגבי אמיתות הפרסום בענייניו של התובע.

60. ככלל, כשלושון הרע פורסמה מתוך טעות והמפרסם תיקן את הדברים מיד לאחר שנודע לו על טעותו, נקבעו אמות מידה נמוכות יותר לפיצוי, וזאת בין היתר מכיוון שלא נותר עוד צורך בפיצוי "חינוכי" (לדוג' ת.א (שלום ת"א) 90323/00 גוטפריד נ' טלעד אולפני ירושלים בע"מ (25.7.2001) שם נפסק פיצוי בסך 25,000 ₪, ות.א (שלום ת"א) 84193/00 גידי תנורים בע"מ דן אנד ברדסטריט ישראל בע"מ (4.4.2001) שם נפסק פיצוי בסך של 7,500 ₪).

אמנם, בענייניו הנתבעות כאמור לא פורסמה, אך זאת בעקבות מחלוקת שהתעוררה בין הנתבע, לב"כ התובע בנוגע לנוסח ההתנצלות הנדרש. לאחר עיון בנוסח ההתנצלות שהציע הנתבע (נספח יח' לתצהירו), ובנוסח עליו עמדו פרקליטי התובע (נספח יט' לתצהירו), סבורני שעמדתו של הנתבע שהסכים לפרסם **"התנצלות מלאה מכל הלב"** הייתה ראויה, ולכן ניתן לראותו כמי שפעל לתיקון הדברים מיד לאחר שהתובע פנה אליו. כפי שהובהר לצדדים בדיון שהתקיים בתיק, הרי שנתבע בלשון הרע אינו יכול לאשר את אי נכונות הפרסום כשאינו יודע את העובדות. הוא יכול לציין כי הדבר אינו בידיעתו (שהרי מהפרסום משתמע שהדבר היה בידיעתו), אך אין זה ראוי לדרוש ממנו לתת תעודת יושר לתובע. גם הליך משפטי אינו מניב בהכרח תוצאה כזו.

61. בנוסף, הצדדים הטיחו זה בזה טענות שונות בדבר ניהול ההליך בחוסר תום לב. אבהיר כבר עתה, כי קריאות הגנאי שהופנו לעבר התובע עם כניסתו לאולם המשפט על ידי מוזמנים מטעם הנתבע אינן ראויות. יחד עם זאת, הדיונים בבית המשפט פתוחים לציבור הרחב מכוח עקרון פומביות הדיון, ופרסומי הנתבע שהזמינו את עוקביו ברשתות החברתיות להגיע לדיון (הוגשו וסומנו ת/1), לא קראו לנהוג בגסות רוח בתובע. הנתבע אף הצר על הדברים שהוטחו בתובע והסתייג מהם בפתח חקירתו (בעמ' 65, ש: 8-13). דווקא העובדה שהנתבע ויתר על טענת אמת הפרסום, ומשך את בקשתו לזימון העדים מעידה על תום לב דיוני ואפשרה לשמור על בירור ענייני של הסוגיות שבמחלוקת.

62. בשולי הדברים אציין כי הנתבע טען בכתב הגנתו שלתובע אין שם טוב כמי שנחקר כעד בקשר לפרשיות שחיתות המיוחסות להוריו, וגם הוא נחשד בענין (וראה סעיף 96 לכתב ההגנה). בסיכומי הנתבע הועלתה הטענה במשתמע עת נטען כי התובע הוא **"דמות ציבורית שנויה במחלוקת"** ו-

בית משפט השלום בתל אביב - יפו

ת"א 5745-09-17 נתניהו נ' בנימין

"מושך אש", בין היתר בשל העובדה ששמו נקשר לפרשיות מבישות. לפיכך, מצאתי להבהיר כי אין לטענה כל בסיס. ראשית, הופנית לכך שההליך בעניינו של התובע עוכב. שנית, לא מצאתי שמתקיימות נסיבות המצדיקות קביעת שם רע לתובע. קביעה כזו נעשתה בנסיבות חריגות בלבד, כגון בת.א (שלום ת"א) 39092-12-13 סלע נ' ידיעות אחרונות (19.4.2015), עת נדחתה על הסף תביעתו של אנס מורשע, על סמך פסקי הדין שניתנו בעניינו אשר שללו מיסודם את טענתו לפגיעה בשמו הטוב (ערעור על פסק הדין נדחה אף הוא, וראה ע"א 12196-10-15). ברור כי אין זה המצב שבפנינו.

הופנית בהקשר זה להתבטאויות הרבות כנגד התובע ברשתות החברתיות והן גסות ומכוערות (עמ' 32, ש : 28 עד עמ' 33, ש : 2), ומנגד להתבטאויות בלתי הולמות מצד התובע. נכון הוא שלתובע סגנון משלו, ויש אומרים בוטה (וראה הדוגמאות בעמ' 31, ש : 1-2 ובעמ' 60, ש : 8-10), אולם מכאן ועד לקביעה כי התובע אינו זכאי להגנה על שם טוב, המרחק רב.

63. מששקלתי כל אלה, ובאיזון בין חומרת הפרסום לבין התנהלות הנתבע לאחר הפרסום, והעובדה כי הוא חזר על פרסומים דומים, מצאתי כי עומדות לזכות הנתבע ההקלות הקבועות בסעיף 19 לחוק, וראיתי לנכון לאמוד את הפיצוי על סך של 20,000 ₪.

הסרת הפרסום וההתנצלות

64. מצאתי להסתפק בכך שהפרסום הוסר ולא לתת כל סעד נוסף בנדון.

בהחלטתי זו לקחתי בחשבון את חלוף הזמן מאז הפרסום (כשלוש שנים), ואת העובדה שנושא הפרסום ירד מסדר היום הציבורי, וממילא בידי הצדדים גישה מלאה לאמצעי התקשורת על מנת להפיץ את תוצאות ההליך.

בנוסף, קיימת מחלוקת בפסיקה אודות סמכות בית המשפט לחייב סעד של התנצלות (וראה הדין בענין זה ואף בנוגע למישור הערכי בהחלטת כב' השופטת שבח בת.א (מחוזי ת"א) 32235-03-10 ארגון המורים בבתי הספר העל יסודיים נ' עיתון ישראל היום (6.2.2011), שאומצה בע"א (מחוזי ת"א) 1413-05-11 ערוץ 10 הרשות השנייה לטלוויזיה ולרדיו נ' ארגון המורים בבתי הספר העל יסודיים (2.4.2012) ובת.א (שלום הרצ') 71274-01-17 שפורר נ' לשכת עורכי הדין בישראל (23.4.2017)).

כשלעצמי שוכנעתי כי נוכח ההיסטוריה החקיקתית, כמו גם הטעם הערכי לפיו בית המשפט אינו כופה על בעל דין לפרסם הצהרה שאינה תואמת את מחשבותיו, אין הצדקה למתן הסעד.

טענות נוספות

65. בשולי הדברים ולמעלה מן הצורך מצאתי לדחות את טענות התובע בדבר הפרת חוק הגנת הפרטיות, עת חרף הצהרת בא כחו בקדם המשפט, הן מצאו את דרכן לסיכומי התובע. לגופו של ענין, התובע לא הצביע, לא בכתב התביעה ולא בסיכומיו על עילות קונקרטיות מחוק הגנת הפרטיות שהופרו כתוצאה מפרסום הפוסט.

בית משפט השלום בתל אביב - יפו

ת"א 5745-09-17 נתניהו נ' בנימין

66. מנימוקים אלו יש לדחות גם את טענות התובע לנזק לא ממוני מכוח עוולת הרשלנות, אשר ממילא לא נדונה בהליך נוכח קיומו של הסדר ספציפי בחוק.
67. במקביל אין לקבל את טענת השיהוי שהעלה הנתבע, הן מכיוון שהיא לא מצדיקה את דחיית התביעה כשלעצמה ויש בה לכל היותר בכדי להוות שיקול בשאלת הפיצוי, והן מכיוון שכאמור לעיל, לא מצאתי כי הנתבע הצליח לסתור את גרסת התובע לפיה התביעה הוגשה רק לאחר שנחשף פוסט, כשנה לאחר שפורסם. אדרבא, פרסומים באינטרנט וברשתות החברתיות מתאפיינים בכך שיש להם פוטנציאל להופיע במרחב הציבורי ללא הגבלת זמן, ובכך להגיע לקהלים חדשים ורבים.

סיכום

68. מצאתי שהפרסום נשוא התביעה מהווה לשון הרע, וכי יש בו כדי לבזות ולפגוע בשמו של התובע. עוד מצאתי כי הפרסום אינו חוסה תחת ההגנה הקבועה בסעיף 15(4) לחוק בדבר הבעת דעה בתום לב, אולם קבעתי כי לא נעשה בכוונה לפגוע. חרף התהיות שהועלו בנוגע למניע להגשת התביעה, לא מצאתי שהן מצדיקות דחייתה על בסיס הטענה בדבר תביעת השתקה.
- בקביעת שיעור הפיצוי, נלקחה בחשבון חומרת הפרסום, כמו גם התנהלות הנתבע עת הסכים בזמן אמת לפרסם התנצלות, ולמחוק את הפוסט.
69. אשר על כן, הנתבע ישלם לתובע פיצויים בסך של 20,000 ₪.
70. משסברתי שניתן היה לייתר את ההליכים המשפטיים נוכח נכונות הנתבע להסיר את הפרסום ולפרסם התנצלות בנוסח מקובל, מצאתי כי הנתבע יישא במחצית מאגרות בית המשפט ומהוצאת ההקלטה והתמלול, ובשכר טרחת עו"ד בסך של 7,500 ₪.
71. הסכומים האמורים לעיל ישולמו בתוך 30 ימים מהיום, שאחרת יישאו הפרשי ריבית והצמדה כדין מהיום ועד מועד התשלום בפועל.

המזכירות תשלח את פסק הדין לצדדים

מתיר פרסום באמצעות דוברות בית המשפט

ניתן היום, ד' תמוז תשע"ט, 07 יולי 2019, בהעדר הצדדים.

אבי שליו, שופט

בית משפט השלום בתל אביב - יפו

ת"א 5745-09-17 נתניהו נ' בנימין